

2025-01-31

Via E-post till

registrator@naturvardsverket.se

NV-00647-24

Svenska Jägareförbundets remissvar på *Att bruka klövvilt som resurs – PM 20241125*

Sammanfattning

Svenska Jägareförbundet anser att skrivningarna i utsänt förslag överlag är positiva för svensk viltförvaltning, jakten och jägarna. Ett genomförande av dessa riktlinjer skulle på ett tydligare sätt än idag visa på jägarnas viktiga roll i svensk viltförvaltning och behovet av jaktbara viltstammar för att behålla och nyrekrytera jägare. Det skulle också tydliggöra det till synes självklara förhållningssättet att svenska viltarter ska kunna leva i områden där de har förutsättningar att göra detta.

Det finns på ett par punkter oklarheter i skrivningarna som förbundet anser behöver hanteras innan detta förslag blir verklighet. Det gäller i första hand att på ett tydligare sätt särskilja JaktMin från förvaltningsnivå samt att stödåtgärder i normal omfattning är en naturlig del av viltvården och en punkt i jaktlagens §4. Förbundet anser också att det på ett flertal ställen behöver ändras från *bör* till *ska*.

Svenska Jägareförbundet kommenterar i första delen det utsända förslaget på PM för att senare också lämna synpunkter på bilagan kallat konkretisering

Synpunkter PM

Förarbeten till dagens älgförvaltning

Förbundet vill understryka ytterligare att *förvaltningen bör vara lokalt förankrad* med att denna skrivning justeras till *ska*. Som älgförvaltningssystemet har utvecklats sedan införandet ser förbundet brister i detta och här måste åtgärder vidtas för att förstärka den lokala kopplingen och därmed det lokala engagemanget. En seriöst förankrande process då nivån på JaktMin tas fram kan vara ett steg att återfå det lokala engagemanget som krävs för att mål och planer ska få genomslag i den praktiska förvaltningen

Förbundet ser också mycket positivt på att det i samma stycke understryks att viltstammarna måste tillåtas vara högre i områden med stora rovdjur.

Det bör gå att jaga älg i all delar av landet...

Här ser förbundet inledningsvis att kravet ska vara högre och ordet bör bytas mot *ska* vad gäller möjlighet att jaga älg i alla delar av landet där älgen förekommer.

Svenska Jägareförbundet

Detta avsnitt avslutas med att konstatera; att det saknas ett perspektiv i dagens älgförvaltning, nämligen tydliga mål för hur låg en älgstam kan vara utan att understiga en nivå som möjliggör en meningsfull jakt. Denna syn delas av förbundet och förbundet ser det som en viktig parameter att tillföra förvaltningen.

I samma stycke nämns att en glesare älgstam bör generera mer foder per individ vilket troligen är sant. Däremot ser förbundet att dagens älgstam regleras utifrån markägarnas ekonomiska toleransnivåer snarare än ekologiska bärförmågor. Detta torde innebära att den reglering av älgstammen som uppnås i förhållande till befintligt foder inte i nämnvärd omfattning kommer att påverka kvaliteten på älgstammen i form av kroppsvikter eller reproduktionstakt. I delar av landet kan dock reglering av andra klövvilt än älg ha en positiv effekt på älgen. Att förbättra kvaliteten på älgstammen är ett vällovt mål men görs främst genom selektiv jakt snarare än minskande älgstammar.

Ett långsiktigt brukande

Förbundet är positivt till arbetet med framtagande av *lägsta populationsnivåer av älg och övrigt klövvilt* men vill understryka vikten av att arbetet med att ta fram dessa nivåer genomförs i demokratiska processer som involverar de som direkt berörs.

Förbundet anser att de tre *att-satserna* i detta stycke är bra. Dock anser förbundet att nivån på JaktMin ska beslutas av viltförvaltningsdelegationerna (VFD) som en del av ett övergripande beslut för förvaltningen. VFD ska i denna fråga inte vara rådgivande utan beslutande.

Att beskriva målen som *avskjutning/1000 hektar* kommer att vara lättare att förankra än den mer diffusa nivån *älg/1000 hektar efter jakt*. Detta kommer troligen att kännas mer relevant för de enskilda jägarna vilket sannolikt leder till ett högre engagemang i förvaltningsarbetet och underlätta genomförandet av planer.

Det är avgörande för acceptansen är att den nivå som anges varierar både över landet, inom länet och i vissa fall även inom älgförvaltningsområden. Vad som kan antas vara en meningsfull jakt beror inte bara på vilttätheten i markerna utan en rad faktorer som varierar stort över landet, där bland annat kvaliteten på viltstammarna är av stor betydelse. Alla faktorer sammantaget påverkar möjligheten till jaktligt uttag ur markerna. Vilken geografisk nivå JaktMin bryts ner på kommer att vara helt avgörande för att detta mål ska kunna bli accepterat i förvaltningen.

Även om JaktMin inte är detsamma som ett förvaltningsmål så måste JaktMin sättas på lägsta möjliga geografiska nivå som är rimlig ur förvaltningssynpunkt. Förbundet anser att JaktMin bör kunna sättas på älgförvaltningsområdesnivå (ÄFO) för att kunna nyttjas i de planarbete som görs inom respektive ÄFO. Detta kommer sedan indirekt ge älgskötselområdena i respektive ÄFO en JaktMin att förhålla sig till. Att bryta ner JaktMin på lägre nivå än ÄFO skulle troligtvis skapa en oöverskådlighet i förvaltningen.

Det måste dock göras tydligt att JaktMin är just en miniminivå som inte får underskridas. Här ska en förvaltningsnivå införas som ger säkerhetsmarginal ner till JaktMin. Om ett ÄFO har stora interna skillnader i älgbonitet måste områden med bättre älgbonitet tillåtas en förvaltningsnivå längre ifrån JaktMin än områden med sämre älgbonitet för att möjliggöra en flexibel och adaptiv förvaltning.

Svenska Jägareförbundet

Förbundet anser att nivåerna ska fastställas av viltförvaltningsdelegationen (VFD) eftersom viltet och viltförvaltningen är ett gemensamt ansvar för samhället. Självklart ska älgförvaltningsgrupperna (ÄFG) involveras, men inför beslut måste förankringen involvera flera nivåer och intressenter än enbart ÄFG. VFD ska också ha mandat att besluta om med vilka intervaller dessa JaktMin-nivåer ska ses över och eventuellt revideras. Det kan vara lämpligt att detta görs rutinmässigt i god tid före en ny planperiod för ÄFO ska beslutas, alltså var tredje år.

Återigen påtalas det i remissen vikten av att acceptera högre viltstammar i områden med rovdjur för att möjliggöra en meningsfull jakt även i områden där delar av tillväxten i klövviltstammarna blir föda åt rovdjuren. Detta är något som förbundet till fullo står bakom. Förbundet vill i detta sammanhang påtala att det idag finns områden där arbetet med JaktMin kan vara svårt eller omöjligt. Detta gäller områden med idag svag älgstam där dödlighet i form av rovdjurspredation, trafik och klimat gör att det inte finns utrymme för jakt och det enda sättet att nå en nivå över 0 för JaktMin är att göra andra åtgärder än att förvalta älgen. Hur dessa områden ska involveras i detta arbete måste klargöras bättre.

Med hänvisning till de senaste årens diskussioner och forskning ser förbundet det som mycket positivt att Naturvårdsverket tydliggör att nivån på JaktMin är en nivå i förvaltningen som är fristående från övriga mål. Alla parter måste bidra till en god förvaltning och det har med tydlighet visat sig att de eftersträvade målnivåerna vad gäller skador på skog enligt ÄBIN inte kan uppnås enbart med minskande viltstammar. Här krävs mer av skogsbruket för att skapa mer foder åt viltet och ståndortsanpassa markerna. Det är viktigt att brukandet av både jord och skog anpassas på ett lämpligt sätt för att optimera brukandet av både jord, skog och vilt.

Förbundet kan acceptera förhållningssättet att JaktMin för älg påverkas av möjligheter till jakt på annat klövvilt i området så att det sätts en högre nivå där älgen är den dominerande arten men kan sättas lägre i områden med mycket alternativt jaktbart klövvilt. Hur annat klövvilt påverkar JaktMin kan inte avgöras genom schabloner utan måste avgöras på lokal nivå och involvera de som berörs av jakten i området.

Kronhjort och övrigt klövvilt

Förbundet delar uppfattningen att möjligheten till några detaljerade JaktMin nivåer för andra arter än älg i dagsläget kan vara svåra att sätta, även om det i vissa områden kan vara möjligt för kronvilt. Här kan man särskilt se på den förvaltning av kronvilt som sker i Skåne med ett eget system som ger bättre förutsättningar för detta än på andra håll i landet. Förbundet ser det dock som självklart att allt jaktbart klövvilt i ett område ligger som grund i tankarna om hur viltet ska förvaltas.

Klövviltarternas bevarandevärde

Förbundet delar Naturvårdsverkets syn på klövviltarternas bevarandevärde. Det kan inte vara en god förvaltning av en inhemska art att förhindra en spontan etablering, vilket också troligen strider mot §4 i jaktlagen. Här måste skötselplaner som strävar mot en utrotning eller förhindrande av etablering stoppas. Finns det undermåliga inventeringsresultat för dessa områden bör tidigare års avskjutning kunna vara vägledande för en rimlig nivå i planerad framtida avskjutning.

Svenska Jägareförbundet

I detta stycke finns dock en oklarhet. Enligt just jaktlagens §4 är jakträttshavare och markägare gemensamt ansvariga för att ”genom särskilda åtgärder sörja för att viltet får skydd och stöd och att anpassa jakten efter tillgången på vilt.” I utsänt PM finns ett stycke som säger att ”Alla inhemska klövviltarter ska få finnas där de själva sprider sig och överlever utan stöd”. Förbundet ser en risk med att skrivningen i utsänt PM strider mot Jaktlagens §4 vad gäller möjligheter att bedriva adekvat viltvård för etablerade klövviltarter. Viltvårdande åtgärder utförs regelmässigt efter att en art har etablerat sig och är i sig ingen orsak till etableringen. Att acceptera att etablerade arter svälter under vintern när det finns möjlighet till stöd och hjälp strider i grunden både mot lagstiftningens intentioner och den allmänna jägaretiken i Sverige. Denna skrivning bör justeras för att undvika oklarheter för myndigheter, jakträttshavare och markägare.

I aktuellt stycke finns både skrivningen att dessa arter ska få finnas, men på annat ställe att de bör bevaras. Ordet *bör* är för svagt i sammanhanget och förbundet anser att det ska bytas ut mot *ska* där det förekommer

Flerartsförvaltning

Förbundet vill betona att förbundet har tagit fram utbildningar som hanterar utbildning och information rörande flerartsförvaltning. Utbildning, stöd och information rörande detta ser förbundet enbart som positivt. Ökande administration och/eller ökade kostnader som ett resultat av flerartsförvaltning måste däremot undvikas. Redan idag brottas förvaltningen med höga kostnader och här bör man istället se över finansieringen, möjligheten till effektivisering och besparingar för att om möjligt sänka kostnaden för förvaltningen.

En ökad administration minskar också engagemanget hos de ideella krafter som behövs för viltförvaltningen.

Då det i utsänt underlag tydliggörs att viltförvaltningen berör fler än enbart jakträttshavare och markägare bör det enligt förbundets åsikt också avspeglas i hur förvaltningen finansieras. Här borde finnas möjligheter att myndigheternas arbete med förvaltningen i mycket stor utsträckning bekostas genom de normala myndighetsanslagen i stället för genom jägarnas fäll- och registreringsavgifter.

Bilaga – konkretisering

Sammanfattning

Förbundet kan stå bakom Naturvårdsverkets sammanfattning i dessa punkter, utom vad gäller skrivningen i punkt 3. I första hand anser förbundet att dessa arter ska bevaras, byt ut ordet bör i underlaget. För att få en samstämmighet mellan denna skrivning och Jaktlagens §4 borde också meningen kortas av genom att “utan stöd” stryks.

Samverkan

Förbundet är positiva till att Naturvårdsverket tydliggör att förvaltning av vilt kräver samverkan över större ytor och samverkan måste ske mellan markägare och jakträttshavare. Tyvärr ser förbundet att denna syn inte alltid får genomslag i dagens förvaltning. Kraven på större sammanhängande marker är på många håll urholkad och detta bör bevakas i andra sammanhang för att återställa synen på att viltet ska förvaltas som en gemensam resurs. Förbundet ser tyvärr en utveckling där även älgkötselområden godkänns med mycket bristfällig arrondering vilket motverkar den samordning som lyfts fram i denna remiss.

Klöviltförvaltningen bygger på frivillighet

Förbundet är positiva till skrivningen där bevarande av befintliga jägare och rekrytering av nya ses som avgörande för dagens och framtidens viltförvaltning. Detta är också mycket riktigt kopplat till mängden tillgängligt jaktbart vilt och möjligheten till en meningsfull jakt.

Begreppet meningsfull jakt har alltid varit en utmaning att definiera, troligen för att det är en individuell uppfattning för varje enskild jägare och bygger på egna uppfattningar och känslor snarare än enbart biologiska data. Vad som avgör detta försöker man förklara i underlaget men det saknas några väsentliga delar. Självklart är möjligheten att få ett gott jaktligt uttag ur markerna en grundsten, men även att se och uppleva viltstammar av god kvalitet är en väsentlig del av en meningsfull jakt. Eftersom förutsättningarna för att definiera begreppet meningsfull jakt skiljer sig över landet och mellan olika jägare är det viktigt att denna nivå tas fram i nära samarbete med de som berörs lokalt.

Älgen och älgjakten är världsunik

Förbundet står i princip bakom allt i detta stycke och ser det som mycket positivt att detta lyfts fram. Förbundet vill dock påpeka att även kronviltet har funnits i en obruten tidslinje i Sverige, inte bara älg och rådjur.

Svenska Jägareförbundet

Att strukturen för dagens älgförvaltning underlättar och möjliggör samordning av annan jakt (både vad gäller klövvilt och jakt på annat vilt) är helt klart. Samordningen av älgjakten/älgjägarna visar sig också vara ovärderlig vid andra insatser som till exempel hanteringen av ASF i Fagersta. Att bryta upp den grundstrukturen kan få oanade konsekvenser för all vilthförvaltning i landet. Att strukturen i älgförvaltningen är av stor betydelse för en framtida mer utvecklad flerartsförvaltning av övrigt klövvilt är alltså korrekt. Detta får dock inte innebära att regelverk och administration vad gäller den förvaltningen ökar och därmed ökar den totala kostnaden och arbetsinsatserna för de som hanterar den praktiska förvaltningen.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

Carl-Johan Djurstedt Holm
Generalsekreterare

Björn Sundgren
Jaktvårdskonsulent